

להורות

ברכת הפירות

שאלה: מי שבירך על פרי ושוב

הביאו לו מאותו הפרי או פרי אחר שברכתו כנברת הפרי הראשון, האם צריך לברך שוב?

תשובה: לדעת מרן השלחן ערוך (סי

ו' ס"ה) מי שבירך על פירות שלפניו ואחר כך הביאו לו יותר מאותו המין או ממין אחר שברכתו כנברת הראשון, אינו צריך לחזור ולברך. והכריעו האחרונים שאף אם בירך בסתם ולא כיוון בברכתו לפטור את הפירות שיביאו אחר כך, אין צריך לחזור ולברך ויצא ידי חובה בברכתו הראשונה (שו"ע הגר"ז ס"ט, משנה ברורה סק"כ בהסבר דעת מרן, חזון עובדיה ברכות עמ' קעח).

ויש אומרים שכל זה דוקא אם נשאר לפניו מהפרי שבירך עליו בראשונה, והביאו לו מאותו הפרי או מפרי אחר שברכתו כנברת הראשון, אין צריך לחזור ולברך אבל אם נגמר מהפרי הראשון וגם לא היה בדעתו להמשיך לאכול מהפרי שלפניו או מהפרי שהביאו, צריך לחזור לברך (כף החיים אות לו).

אולם להלכה ולמעשה לא יברך שוב כיוון שברכותיהם שוות, ואפילו אם נגמר לו מהפרי הראשון שבירך עליו, שספק ברכות להקל (חזון עובדיה שם, שו"ת אור לציון ח"ב עמ' קכב ט"ז).

מכל מקום אם הפרי השני שהביאו לפניו חשוב יותר או חביב עליו יותר מהראשון, כגון פרי משבעת המינים, יש לחזור ולברך על הפרי השני אפילו שברכתו שווה לברכת הפרי הראשון, ורק אם כיוון בברכתו לפטור גם את הפרי השני אינו חוזר ומברך (המ"א סי' ריב ס"ה, בן איש חי פרשת בלק אות ט, חזון עובדיה ברכות עמ' קפ, שו"ת אור לציון שם).

ואף באופן שהיו שניהם לפניו, כגון זית ואתרוג ובירך תחילה על האתרוג, אם כיוון לפטור את הזית, אינו חוזר ומברך עליו, ואם לא כיוון לפטור את הזית יברך עליו שוב "בורא פרי העץ" (הלכה ברורה ח"י עמ' שמה).

ומאחר שרבו הדעות בפוסקים, לכתחילה יש לברך על דעת כל מה שיביאו לפניו, בין מהבית ובין מבחוץ, וכשאוכל מהם אינו חוזר ומברך (בן איש חי פרשת בלק אות ז, כף החיים אות לו, הלכה ברורה ח"י עמ' שמה), וכן להיפך אם יכוון רק על הפירות שלפניו וביאו לו פירות אחרים, חוזר ומברך (בן איש חי שם, הלכה ברורה שם עמ' שדמו).

למעשה

להיות ראשון זה מחייב

נאמר בפרשתנו "אם כִּסְף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעֲנִי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֶשֶׁה לֹא תִשְׁימֶנּוּ עָלָיו נֶשֶׁךְ" (כב, כד). וכתב רבינו האור החיים 'הקדוש זיע"א, שמי שיש לו כסף יותר מאשר נצרך לו ולמשפחתו, ידע שהכסף של עניים ולומדי תורה מופקד אצלו, וזה לא שייך לו, והוא סך הכל שומר את הכסף עבור העני, שנגזר עליו להתבזות, ולקחת מהעשיר את הכסף שהוא 'שלו'.

לכן יזהר העשיר, ולא ירגיש התנשאות כשנותן צדקה, כי הכסף שייך לעניים ולומדי תורה, ורק נגזר עליהם להתבזות ולקחת את חלקם המופקד אצל אחרים. ונרמז בפסוק "אם כסף תלווה את עמי" אם אתה רואה שיש לך הרבה כסף גם להלוות לאחרים. עליך לדעת ש"את העני" החלק השייך לעניים, "עמך" הוא בסך הכל מופקד אצלך, ולכן "לא תהיה לו כנושה" אל תרגיש התנשאות כשאתה נותן או מלווה לצדקה.

יש סיפורים על אנשים טובים שה' בחר בהם להיות שליחים טובים. סיפר אברך הלומד בכלל "אני חושב שחשוב מאוד לפרסם את הסיפור שאני הולך לספר, כדי שנבין שהזכות לתת בכלל אינה מובנת מאליה. בכלל שלנו יש אברך שמתמודד עם קשיים בפרנסה. הוא לומד בחברותא עם אברך שברוך ה' מצבו הכלכלי טוב מאוד, אולם בדרך כלל הוא אינו מבקש את עזרתו, מפני שלאותו חברותא יש כלל, הוא מלווה רק למי שיודע בבירור שיש לו מאיפה להחזיר את הכסף.

מאחר והוא יודע שהחברותא שלו לו נוהג להלוות מכספו לאחרים, לכן הוא אפילו לא מנסה ללוות ממנו כסף. באחד מהימים ביום חמישי האברך נקלע למצוקה כלכלית, ועל אף שהוא ידע את הכלל הנוקשה של החברותא, שלא להלוות למי שאין לו מאיפה להחזיר את ההלוואה, בלית ברירה הוא ביקש ממנו הלוואה: "אין לי מאיפה לקנות אוכל לשבת לבני משפחתי, בבקשה תלווה לי שלוש מאות וחמישים שקלים". שלא כצפוי, ענה לו החברותא: "אתה יודע שבעיקרון אני לא מלווה למי שאין לו להחזיר, אבל אתה הרי מלומד בניסים, ומדי פעם אתה מספר לי אף ה' שלח לך בדרך מופלאה את הכסף שלו היית זקוק. לכן אני מלווה לך בכל זאת". הוציא האברך מכיסו שלוש מאות וחמישים שקלים, כתבו שטר ונתן אותם לחברו כהלוואה.

האברך המלווה סיפר את אשר קרה. לפני תפילת מנחה התמלאתי רוח נדיבה כלפי החברותא שלי האברך, וחשבתי לעצמי 'לחבר שלי קודים כל כך הרבה ניסים, היום אהיה אני הנס שלו'. תכננתי להוציא מכיסי עוד שלוש מאות וחמישים שקלים, לתת אותם לאברך אחר ולבקש ממנו שיהיה שליח מצוה ויעניק אותם לחברותא שלי הלווה, כך שמיד יהיה לו מאיפה להחזיר לי את ההלוואה...

החלטתי להזדרז, ומיד אחרי תפילת מנחה להעביר לו את הכסף דרך האברך השלישי. אבל מיהו כבר הקדים אותי. מיד אחרי מנחה ניגש אליי חברי הלווה, והחזיר לי את השלוש מאות וחמישים שקלים שלוה ממני קודם. 'מיהו כבר נתן לי כסף', הוא אמר לי. ואני עמדתי נדהם. הקב"ה דאג לחברי, וכבר שלח לו כסף על ידי שליח אחר. ואני, כנראה, צריך להתחזק, כדי לזכות גם כן להיות הנס של מיהו...

(עלון השגחה פריט מס' 147)

להחכים

מאת הגר"ח אברהם ישי שניאור ז"ל

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁיֵם לְפָנֶיךָ" (כא, א)

השבת שבת מברכין לחודש אדר וכנהוג בבתי כנסיות נכריז על בואו של ראש חודש אדר, וכבר מצאו דורשי רשומות רמז לחודש אדר בפסוק הפותח את פרשת משפטים. "ואלה המשפטים", שראשי תיבות "ואלה" ל'יהודים ה'יתה א'ורה ו'שמחה.

להתבונן

"אם יקום ויהתהלך בחוץ על משענותיו וינקח המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא, ט)

ביאר רבינו בחיי זיע"א שכל רפואה הנעשית על ידי רופא בשר ודם, כתובה בתורה באות פ' דגושה, אבל ברפואתו של הקב"ה נכתבה האות פ' רפוייה. משום שרפואה הבאה לאדם על ידי רופא בשר ודם יש בה צער ויסורים שהחולה סובל את טעם התרופה המרה או ירגיש בבשרו את כאב המחט, ולכן בפסוק האות פ' דגושה כי היא מסמלת את הכאב, וזהו שאמר הכתוב: "ברכת ה' היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה". שברכת "רפאנו" מביאה רפואה ללא כל עצב וצער.

יש קונה עולמו בפרוטה אחת!

העלון הזה שבידיכם רבים נהנים ממנו ומתחזקים בו. בכותבם נוכל להגיע ליותר קוראים ולחזקם! אל תפספסו.

תרומות ניתן להפקיד בסניף הדואר, בנק 09 סניף 001 מס ח-י 2718517 ניתן לפנות: 053-4139903

הציבור היקר מוזמן מדי ערב להשתתף בשיעוריו של הרב יעקב שניאור שליט"א

בבית מדרש 'להאיר', רחוב הרב קוק 4 חדרה

18:00 - שיעור חיזוק • 18:15 - שיעור בגמרא מסכת קידושין

18:45 - שיעור בהלכה ומוסר • 20:00 - תפילת ערבית

ברוכים הבאים - טעמו וראו כי טובה ה'